

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci obžalovaného **M. F.**, pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. (zákon č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005) prejednal na verejnom zasadnutí 22. apríla 2008 v Bratislave, odvolanie krajského prokurátora v Košiciach proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2006, sp. zn. 8 T 1/05, a rozhodol

t a k t o :

Podľa § 256 Tr. por. (zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov) sa odvolanie krajského prokurátora **z a m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2006, sp. zn. 8 T 1/05, bol obžalovaný **M. F.** podľa § 226 písm. b/ Tr. por., oslobodený spod obžaloby pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Tr. zák., ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že

dňa 14. januára 2005 asi o 19.00 hod. v kuchyni rodinného domu v obci R. č. X., kde býval, po predchádzajúcej vzájomnej hádke s nevlastným bratom **Ľ. G.**, bytom R. č. X., tohto jedenkrát pichol kuchynským nožom do pravej časti hrudníka, čím mu spôsobil bodnorenú ranu pravých pľúc s prerezaním medzirebrovej tepny a žily s masívnym zakrvácaním pravej pohrudnicovej dutiny, s poruchou vedomia a dýchania, na následky ktorých zranení **Ľ. G.** 15. januára 2005 o 00.45 hod. v Nemocnici s poliklinikou S. v R. zomrel,

pretože tento skutok nie je trestným činom.

Podľa § 229 ods. 3 Tr. por. bola poškodená strana P., Z., pobočka K., odkázaná s nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občianskoprávných.

Proti citovanému rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie krajský prokurátor. Navrhol, aby rozsudok krajského súdu bol zrušený a aby bola vec súdu prvého stupňa vrátená s tým, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Vyslovil názor, že konanie obžalovaného nie je možné považovať za nutnú obranu, pretože obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku poškodeného. V danom prípade nebola žiadnym dôkazom potvrdená výpoveď obžalovaného, že poškodený ho udrel stoličkou po hlave, čím obžalovanému spôsobil ľahký otras mozgu a vyvolal v ňom strach o svoj život. Predtým obžalovaný riešil nehody s poškodeným tým, že prespával mimo rodičovského domu, avšak dňa 14. januára 2005 už obžalovaný z domu neutekal. Podľa odvolateľa ide o celkom zjavný nepomer medzi stoličkou, ktorú mal v rukách poškodený a nožom, ktorým sa bránil obžalovaný. Navyše matka obžalovaného i poškodeného, ktorá bola vo vedľajšej miestnosti, nepočula žiadny krik, ktorý by nasvedčoval tomu, že poškodený ohrozuje obžalovaného na živote.

Zástupca generálneho prokurátora na verejnom zasadnutí navrhol vyhovieť odvolaniu krajského prokurátora.

Obžalovaný sa k odvolaniu krajského prokurátora vyjadril prostredníctvom svojej obhajkyne, kde navrhol odvolanie zamietnuť ako nedôvodné. Podľa neho nie sú žiadne nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu rozhodnutia, pričom rozsudok považuje za zákonný a vecne správny. Ďalej uviedol, že bolo preukázané, že poškodený kritického dňa vyprovokoval hádku spojenú s fyzickým útokom so stoličkou proti obžalovanému, pričom odbornými znaleckými posudkami bol potvrdený fakt, že úderom stoličkou aj strednej intenzity bol obžalovaný ohrozený na živote. V prospech obžalovaného slúži fakt, že obžalovaný po skutku poskytoval poškodenému pomoc a vec ohlásil polícii. V danom prípade išlo o oprávnenú obranu na odvrátenie bezprávneho a nielen priamo hroziaceho, ale opakovaného, trvajúceho útoku s fyzickým napadnutím obžalovaného. V prospech obžalovaného svedčí aj fakt, že obžalovaný konal v silnom rozrušení v zmysle Trestného zákona (zákon č. 300/2005 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2005).

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade odvolania podaného krajským prokurátorom postupom podľa § 254 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým mohol odvolateľ podať odvolanie, ako aj postup konania, ktoré rozsudku predchádzalo a zistil, že odvolanie krajského prokurátora nie je dôvodné.

Odvolací súd po splnení prieskumnej povinnosti zistil, že krajský súd zákonom predpísaným spôsobom a v súlade s ustanovením § 2 ods. 5 Tr. por. vykonal všetky dostupné dôkazy v rozsahu nevyhnutnom pre náležité zistenie skutkového stavu veci a pre zákonu zodpovedajúce rozhodnutie.

Krajský súd vykonané dôkazy vyhodnotil v intenciách § 2 ods. 6 Tr. por., jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach a správne dospel k záveru, že skutok sa stal, ale nie je trestným činom, pretože konanie obžalovaného M. F. bolo konaním v medziach nutnej obrany v zmysle ustanovenia § 13 Tr. zák. Pri hodnotení dôkazov sa prvostupňový súd dôsledne vysporiadal i s rozpormi, ktoré sa medzi jednotlivými dôkazmi vyskytli a preklenul ich úvahami, s ktorými sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil.

V odôvodnení rozsudku prvostupňový súd podrobne a jasne vyložil, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré konkrétne dôkazy svoje skutkové zistenia oprel a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona.

Najvyšší súd však považuje za potrebné k niektorým skutočnostiam a obzvlášť k odvolacím námietkam krajského prokurátora uviesť nasledovné.

Podľa § 226 písm. b/ Tr. por. súd oslobodí obžalovaného spod obžaloby, ak nie je tento skutok trestným činom.

Podľa § 13 Tr. zák. čin ináč trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom. Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku.

Prvostupňový súd postupoval v súlade so stavom veci a zákonom, keď po vykonaní všetkých dostupných a potrebných dôkazov dospel k záveru, že skutok pre ktorý bola podaná obžaloba na obžalovaného nie je trestným činom.

Správne vychádzal z toho, že obžalovaný síce pichol jedenkrát nožom poškodeného do hrudníka a spôsobil mu zranenia, ktoré viedli k smrti poškodeného, avšak jeho konanie je konaním v nutnej obrane v zmysle § 13 Tr. zák.

Pokiaľ prokurátor v odvolacích námietkach poukázal na to, že žiadnym z dôkazov nebola potvrdená výpoveď obžalovaného, že ho poškodený L. G. udel stoličkou po hlave, čím mu spôsobil ľahký otras mozgu a vyvolal strach o svoj život, najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že v trestnom konaní nie je potrebné potvrdiť obhajobné tvrdenia obžalovaného, ale dôkazmi vykonanými v súlade s Trestným poriadkom jeho obhajobu vyvrátiť tak, aby o dokazovanej skutočnosti neboli žiadne pochybnosti.

V posudzovanej veci nebolo ničím vyvrátené, že k útoku poškodeného na obžalovaného došlo spôsobom ako uviedol obžalovaný, ktorý vzhľadom na predchádzajúce útoky poškodeného voči obžalovanému mohli vyvolať oprávnenú obavu o jeho život.

Z výsluchu svedkyne H. G., matky poškodeného i obžalovaného (č. l. 116 – 123), vyplýva, že medzi obžalovaným a poškodeným došlo ku konfliktu, pri ktorom videla, ako poškodený chytil do rúk stoličku a zahnal sa na obžalovaného a až potom, čo svedkyňa skríkla na poškodeného, tento stoličku položil na miesto a neudrel obžalovaného, ale do neho ďalej skákal a sácal ho rukami, teda v napádaní obžalovaného ďalej pokračoval. Zranenie hlavy obžalovaného poškodeným nevylúčila ani znalkyňa MUDr. V. K. v znaleckom posudku (č. l. 100 – 101), podľa ktorej mohlo toto zranenie vzniknúť mechanizmom, ktorý popísal obžalovaný pri rekonštrukcii činu (č. l. 177 – 190), toto znalkyňa potvrdila aj vo výpovedi na hlavnom pojednávaní (č. l. 302 – 305). Tak isto znalkyňa MUDr. Z. G. vo výpovedi (č. l. 245) uviedla, že k poraneniu poškodeného mohlo dôjsť v podstate spôsobom, ako uvádzal obžalovaný pri rekonštrukcii činu. Za tejto situácie Najvyšší súd slovenskej republiky poukazuje na ustálenú judikatúru (R 36/1991),

z ktorej vyplýva, že ak nemožno celkom bezpečne zistiť vykonanými dôkazmi skutočnosť, či útok zo strany poškodeného skončil alebo pokračoval ďalej, je nevyhnutné vychádzať zo zásady in dubio pro reo a z hľadiska skončenia, či neskončenia útoku na záujem chránený trestným zákonom urobiť záver, že útok v čase činu obžalovaného, ktorý sa mu bránil, trval.

Na vybočenie z medzí nutnej obrany v zmysle § 13 Tr. zák., nemožno usudzovať len z toho, že napadnutý útočníka zranil a prípadne ho aj usmrtil, pričom sám neutrpel nijaké zranenie, ak tým odvracal útok priamo hroziaci alebo trvajúci a takáto obrana nebola zrejme neprimeraná povahy a nebezpečnosti útoku (R 25/1976).

Čo sa týka odôvodnenosti obavy obžalovaného o svoj život zo strany poškodeného, túto skutočnosť podporuje aj výpoveď svedkov H. G. (č. I. 116 – 123), Z. A. – vlastnej sestry poškodeného (č. I. 243) a J. J. (č. I. 244), z ktorých vyplýva, že poškodený bol človek agresívny, často požívajúci alkoholické nápoje, ktorý vyháňal obžalovaného z domu, vyhrážal sa mu zabitím. Vzájomné konflikty medzi obžalovaným a poškodeným riešil obžalovaný často tým, že prespával mimo domu alebo boli riešené za asistencie polície. Z výpovedí svedkýň H. G. a Z. A. tiež vyplýva, že poškodený pol roka pred činom pichol obžalovaného nožom do hrude a svedkyňa G. obžalovaného vtedy sama ošetrila. Tento konflikt sa však nenahlasoval na políciu, aby vec zostala v rodine.

Krajský prokurátor v odvolaní ďalej namietal, že pokiaľ predchádzajúce konflikty obžalovaný riešil často tým, že prespával mimo rodičovského domu, 14. januára 2005 už obžalovaný z domu neutekal. K uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na ustálenú judikatúru (R 18/1996, R 25/1976), z ktorej vyplýva, že napadnutý má právo výberu, či sa útoku vyhne inak, než použitím obrany, alebo sa rozhodne brániť, lebo nikto nie je povinný ustupovať pred neoprávneným útokom na záujmy chránené Trestným zákonom. Riziko vyvolané útokom musí znášať útočník sám a teda nie je možné na nutnú obranu aplikovať zásadu subsidiarity, ako je to napr. v ustanovení o krajnej núdzi.

K námietke krajského prokurátora, že obžalovaný pichol nožom poškodeného do pravej časti hrudníka následkom čoho poškodený zomrel, napriek tomu, že poškodený mal v rukách len kuchynskú stoličku, je treba poukázať na vyššie uvedenú judikatúru, z ktorej ďalej vyplýva, že ak má byť nutná obrana úspešná, môže a niekedy aj musí napadnutý použiť intenzívnejšie konanie alebo účinnejšie prostriedky, než použil útočník. Nesmie však ísť o konanie alebo prostriedky celkom zjavne neprimerané povaha a nebezpečnosti útoku. Škoda spôsobená v obrane môže byť väčšia ako škoda, ktorú útočník spôsobil napadnutému alebo ktorá hrozila z jeho útoku. Nesmie však byť medzi nimi celkom zjavný nepomer.

Z výpovede znalkyne MUDr. K. (č. I. 304) okrem iného vyplýva záver, že stolička s ohľadom na spôsob, akým poškodený ohrozoval obžalovaného (útok na hlavu), mohla spôsobiť zranenia bezprostredne ohrozujúce život (napr. praskliny lebečnej klenby, prípadne poškodenie niektorého krčného stavca), a preto bola stolička potenciálne smrtiacim nástrojom. Za tejto situácie je nôž použitý obžalovaným v rámci obrany, možné považovať síce za intenzívnejší prostriedok, ako stolička použitá poškodeným, ale nebol však celkom zjavne neprimeraný. Tak isto škoda, ktorá hrozila obžalovanému (ťažká ujma na zdraví, resp. smrť) nebola celkom zjavne neprimeraná škode spôsobenej obžalovaným poškodenému. Z uvedeného teda vyplýva, že samotná obrana obžalovaného nebola celkom zjavne neprimeraná povaha a nebezpečnosti útoku a bola teda v tomto ohľadne v medziach nutnej obrany.

Nemožno opomenúť ani tú skutočnosť, na ktorú poukázal prvostupňový súd, že hoci skutok sa stal v roku 2005, teda za účinnosti Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005, od 1. januára 2006 bol účinný nový Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorý novým a pre osobu brániacu sa priamo hroziacemu alebo trvajúcemu útoku priaznivejším spôsobom upravil podmienky nutnej obrany. Konanie obžalovaného, ako vyplýva z vyššie uvedených skutočností, však naplnilo podmienky nutnej obrany už podľa skoršieho Trestného zákona.

Podľa § 2 ods. 1 Tr. zák. č. 300/2005 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2006, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona

účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší.

Podľa § 25 ods. 1 citovaného zákona čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom.

Podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

Podľa § 25 ods. 3 citovaného zákona ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v odseku 2, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

V tejto súvislosti je nevyhnutné konštatovať, že konanie obžalovaného je konaním v nutnej obrane tak podľa skoršej, ako i neskoršej právnej úpravy. Vzhľadom na novší priaznivejší zákon, odvolací súd len podotýka, že aj v prípade keby obrana obžalovaného podľa skoršieho zákona bola celkom zjavne neprimeraná útoku (išlo by o tzv. intenzívny exces), konanie obžalovaného by podľa neskoršieho zákona nebolo trestným činom, a to vzhľadom na § 25 ods. 2, ods. 3 tohto zákona, nakoľko vychádzajúc zo všetkých okolností prípadu obžalovaný čin spáchal v silnom rozrušení spôsobenom útokom v dôsledku strachu, čo nepovažuje za sporné ani krajský prokurátor, keď v obžalobe (č. I. 229) uviedol silné rozrušenie ako poľahčujúcu okolnosť, pričom túto skutočnosť nevyhlásil ani znalec MUDr. Š. S., CSc. vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní (č. I. 247).

S poukazom na tieto dôvody sa Najvyšší súd Slovenskej republiky plne stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že obžalovaný konal v medziach nutnej obrany tak, ako to má na mysli ustanovenie § 13 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach považuje odvolací súd za zákonný a správny vo všetkých jeho výrokoch, preto odvolanie krajského prokurátora ako nedôvodné zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 22. apríla 2008

JUDr. Emil B d ž o c h, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: